

ALEXIS CARREL ȘI POSTERITATEA

Nicolae Stănicel

Uneori, rămânem surprinși de felul cum evoluează gândirea și comportamentul unor mari personalități, de-a lungul existenței lor.

Savantul Alexis Carrel, ne oferă o asemenea biografie, din care se desprinde valoarea științifică a cercetărilor sale, întreprinse în mari laboratoare și alunecarea stupidă a gândirii sale spre un eugenism absurd.

Despre toate acestea și mai ales despre lucrarea sa *L'homme cet inconnu* apărută în 1935, tradusă în nenumărate limbi și reeditată mereu până în anul 1950, când este aruncat asupra sa oprobiul, vom vorbi în continuare.

La noi, a apărut în perioada tulbure, imediat după terminarea războiului, cu titlul *Omul ființă necunoscută* fiind primită cu mult interes. După decembrie 1989, a fost reeditată.

Marie Joseph Auguste Carrel Billiard, căci acesta este adevăratul nume al lui Alexis Carrel, s-a născut la Sainte Foy – Les Lyon, la 28 iunie 1873 și a murit la Paris, la 5 noiembrie 1944, după ce Franța fusese eliberată de sub ocupația nazistă.

A fost un renumit chirurg și biolog, care în 1912 a obținut Premiul Nobel în fiziologie și medicină, grație lucrărilor sale de chirurgie toracică și cercetărilor făcute asupra culturilor de țesuturi.

Doctor al Facultății de medicină din Lyon, care i-a purtat numele până în anul 1996, s-a orientat încă de timpuriu asupra compatibilității țesuturilor și a suturilor.

Își desfășoară o amplă activitate medicală, dezvoltând tehnici noi de sutură vasculară, fiind în același timp un pionier al transplantului de organe.

Agnostic la origine, devine un catolic militant, după ce asistase la Loudres, la ceea ce el a considerat a fi un miracol. Își atrage din această cauză ostilitatea din partea unui mare număr de atei. Dezamăgit, se hotărăște să emigreze în Statele Unite unde s-a stabilit pentru o îndelungată perioadă de timp și anume între anii 1904-1939, când revine în Franța. A lucrat ca un renumit cercetător în cadrul Universității din Chicago la început, apoi din anul 1906 până la părăsirea Statelor Unite, timp de 33 de ani

la Rockefeller Institute for Medical Research, unde celebrul savant Simon Flexner adunase în jurul său prestigioși cercetători. Acolo a avut ocazia să contemple fenomenele vieții în mâinile unor experți incomparabili ca: Jaques Loeb, Melzer și Noguchi. În acest Institut, datorită genialității lui Flexner, studiul ființei vii a fost abordat cu o deosebită amplitudine, iar materia a fost studiată cu toate gradele ei de organizare. Se examinează structura moleculelor care intră în compoziția celulelor și a lichidelor. Într-un cuvânt, este cercetat aspectul chimic al fenomenelor fiziologice.

În 1908 realizează primul autotransplant renal la câine.

A avut posibilitatea să se apropie de subiectele cele mai diferite, de la fiziologie la metapsihică.

În 1914, în timpul primului război mondial, revine în Franța unde împreună cu chimistul englez Henry Drysdale Dakin, aplică metoda de tratament, numită Carrel-Dakin, a arsurilor cu soluție realizată de ei, salvând astfel mulți răniți de război.

Revenit în Statele Unite, își continuă cercetările care au precedat inima artificială. Împreună cu Charles Lindbergh scrie lucrarea *La culture des organes* și în aceeași colaborare studiază crearea circulației extra-corporale, deschizând drumul chirurgiei toracice și a aortei.

În 1930 conduce împreună cu Jean Coutrot și Aldous Huxley „Centrul de studii al problemelor umane.“

Experiența care a marcat epoca sa a fost Inima puiului de găină, care poate trăi *in vitro* în lichid nutritiv, timp îndelungat chiar decenii, vârsta pe care n-o poate atinge nici un pui de găină. Informațiile asupra timpului cât a bătut această inimă, diferă, variind între 28 și 37 de ani. S-a deschis astfel drumul pentru două teme de cercetare: conservarea organelor vii, pentru grefe, și stabilirea exactă a duratei de viață a fiecărui organ.

Lui Alexis Carrel i se atribuie afirmația: „O celulă bine hidratată, bine hrănită și bine curățată de deșeurii, se reînnoiește fără încetare“, sugerând pe termen lung posibilitatea imortalității organismelor.

Această temă va fi preluată fără încetare de Jean Rostand.

Alexis Carrel este și inspiratorul „Mișcării de igienă vitală” filozofia forței vitale. Știința umorilor lichide ale ființelor (sânge, limfă, emonctorii) precum și elaborarea celor 10 tehnici ale sănătății.

Savantul și-a trăit cea mai mare parte a vieții în laboratoarele amintite mai sus, realizând cercetările despre care am vorbit, și o altă parte în lumea largă, privind oamenii și încercând să-i înțeleagă. Împrejurările i-au permis să observe mai toate formele activității omenești. A cunoscut oameni mici și mari, sănătoși și bolnavi, savanți și ignoranți, nebuni, criminali, țărani, muncitori, funcționari, oameni de afaceri, politicieni, negustori, filozofi, artiști și câteodată chiar genii, iar lista celor cercetați poate continua. El a considerat ființa umană ca o totalitate a observațiilor și experiențelor din toate timpurile și de pretutindeni, dar ce descrie, a văzut el însuși, sau a aflat direct de la oamenii cu care a venit în contact.

Modurile și existența modernă, ne spune el, i-au îngăduit să asiste la acest spectacol gigantic, putând să-și întindă atenția în domenii cât mai variate, dintre care de obicei, unul singur absoarbe întreaga viață a unui savant.

A avut posibilitatea să se apropie el însuși de subiectele cele mai diferite de la fiziologie până la metapsihică.

Vorbind despre lucrarea sa *Omul ființă necunoscută* care i-a adus faima, dar și neplăceri, fiind acuzat de eugenismul vizibil, prin recomandarea folosirii euthanasierii indezirabililor cu ajutorul unui gaz, trebuie să recunoaștem valoarea științifică a lucrării cu excepția celor menționate mai sus.

Alexis Carrel, atenționează cititorul în prefața acestei lucrări spunându-i că s-a ferit să facă o vulgarizare științifică adresându-se din acest motiv atât învățatului, cât și ignorantului. Aproape fiecare frază din această carte este expresia muncii dedicate acestui subiect.

El a avut curajul să abordeze această temă atât de complexă cu zone insondabile, care este ființa umană, doar pentru că cineva trebuie s-o facă... El și-a dat seama că s-a angajat la o sarcină dificilă, aproape imposibilă, pentru că omul nu mai este astăzi în stare să urmeze civilizația, pe calea pe care ea s-a angajat.

Toate țările care au adoptat orbește spiritul și metodele civilizației industriale, trebuie să treacă de la mașini și lumea fizică la corpul și spiritul omenesc, la procesele fiziologice și spirituale fără de care mașinile și Universul lui Newton și al lui Einstein n-ar exista. Începem să simțim slăbiciunea civilizației noastre.

Această carte este scrisă, ne spune Alexis Carrel, pentru îndrăzneții care se gândesc nu numai la nevoia unor schimbări politice și sociale, dar și a unei schimbări a civilizației industriale, a înscăunării unei alte concepții a progresului uman. Ea se adresează și oamenilor care cugetă la misterul corpului nostru, al conștiinței noastre și al Universului.

El a considerat ființa umană ca o totalitate a observațiilor și experiențelor din toate timpurile și de pretutindeni, ca un tot indivizibil de o extremă complexitate.

El a înțeles că nu există metodă în stare să cuprindă omul în același timp în ansamblu, în părțile și realitățile lui cu lumea din afară și de aceea se impun tehnici variate ale mai multor științe. Studiul anatomiei, fiziologiei, chimiei, psihologiei, pedagogiei, istoriei, sociologiei sau economiei politice, cu toate ramurile lor, nu epuizează subiectul, care este atât de complex. De aceea specialiștii nu cunosc omul real, ci doar o schemă a acestuia, construită cu tehnicile fiecărei științe în parte. Noi nu putem prinde decât aspecte și fragmente ale lui, el fiind cu mult mai mult. *Regiuni imense ale lumii noastre interioare sunt încă necunoscute. Afirmatia că omul nu se termină la epiderma sa, el continuându-se în afară, neelucidată încă științific, dar care nu poate fi ignorată.*

Un fenomen care nu poate fi explicat științific, nu înseamnă că el nu există.

De asemeni, autorul este convins că în om este cu mult mai valoros ceea ce nu se poate măsura, decât ceea ce se poate determina cu ajutorul aparatelor. Știm noi oare forma de energie căreia se datorează comunicațiile telepatice? Cum arată ea?

Există fără îndoială anumiți factori fiziologici și mintali care determină fericirea sau nefericirea, dar pe care noi nu-i cunoaștem. N-am reușit să determinăm artificial fericirea unui om.

Putem noi oare opri degenerarea indivizilor, în această civilizație nou creată? Tehnicile noastre nu se pot aplica la ceea ce n-are nici dimensiune și nici greutate. Ele nu ating decât lucrurile materiale așezate în timp și spațiu. Sunt incapabile să măsoare vanitatea, ura, dragostea, frumusețea, înălțarea sufletului către Dumnezeu, visul savantului sau al artistului. Trebuie să dăm aceeași importanță sentimentelor ca și termodinamicii. Evenimentele psihologice sunt tot așa de reale, ca și cele fizico-chimice.

Lumea interioară a corpului nostru, se continuă cu lumea exterioară. Între noi și mediul nostru social, există o relație strânsă.

În timpul fenomenelor telepatice omul proiectează la distanță o parte din sine, un fel de emanație care va ajunge la persoana căutată, într-un timp prea

scurt, pentru a fi apreciat. Spiritul nu este îngărdit de cele patru dimensiuni ale conținutului fizic. El se află așadar în universul material și altundeva.

O comunicare telepatică presupune o întâlnire în afara celor patru dimensiuni ale Universului nostru, între părțile imateriale a două conștiințe. Cunoaștem centrul individului, dar nu știm unde se găesc limitele lui.

De aceea, nu trebuie să oțitem faptul că această carte nu exprimă decât aproximativ realitatea. Autorul și-a dat seama, după cum mărturisește, de acest lucru.

Om n-a înțeles că, lăsându-se fascinat de frumusețea științelor materiei, corpul și conștiința sa urmează legi mai obscure, care nu pot fi înfrânte fără mari riscuri. El nu mai este în stare să urmeze civilizația, pe care însuși și-a creat-o.

Țările care au adoptat orbește metodele civilizației industriale, vor fi nevoite să acorde o importanță sporită corpului și spiritului omenesc, pentru a se instaura o altă concepție a progresului societății.

Dacă materia și-a dezvăluit misterul constituției și proprietăților sale, știința ființelor vii, a rămas în urmă.

Totuși, boala, durerea și moartea, au atras doar într-o mică măsură atenția oamenilor spre lumea interioară a corpului și spiritului. Legile mistice au fost cunoscute înaintea legilor fiziologice. La început, medicina nu s-a ocupat decât de ușurarea suferinței bolnavului prin folosirea de metode empirice. Doar mai târziu a fost interesată de cunoașterea corpului bolnav sau sănătos.

Marele progres realizat de științele materiei ne-însuflețite în comparație cu studiul materiei vii rămasă în urmă, este unul dintre evenimentele cele mai tragice din istoria omenirii.

Autorul avertizează spunând: „*Degenerăm și moral și mintal – și tocmai națiunile în care civilizația industrială a atins apogeul, sunt cele care slăbesc cel mai mult. Tocmai la ele, întoarcerea la barbarie se produce mai repede.*

Suntem obligați să vedem care sunt mecanismele prin care știința modernă, tulbură conștiința și corpul nostru. Vom învăța astfel cum să ne adaptăm noului mediu creat, sau chiar cum ar trebui să-l înlocuim. Trebuie să înțelegem că nu avem voie să modificăm mediul în care trăim, pentru că și el are legile lui.

Aglomerarea din marile orașe, uzine, magazine, a obișnuit oamenii să trăiască laolaltă. Mijloacele de comunicare ale civilizației moderne permit oamenilor legături rapide și multiple. Este modificată alimentația care este mai diversificată, înlocuind-o pe cea a strămoșilor noștri, care era mult mai simplă, dar mai sănătoasă.

Igiena și medicina au schimbat mult viața. Scad semnificativ bolile infecțioase, scăzând mortalitatea infantilă. Crește natalitatea. Crește durata medie de viață și tot mai mulți oameni ajung să fie bătrâni. Mulțimea este tot mai bine informată, aflându-se sub asaltul propagandei comerciale, politice sau sociale.

Nu știm încă ce efect a avut asupra ființelor umane o schimbare atât de importantă, în care condițiile naturale ale vieții au fost înlocuite cu un mod artificial de existență.

Oamenii au primit cu bucurie acest nou mod de viață al civilizației moderne, au părăsit satele venind la oraș, adoptând rapid noul mod de viață, în care constrângerile morale existente la sat exercitate de biserică au dispărut și le-a lăsat libertatea de a lupta pentru averi, pe orice căi. Apar tot mai frecvent abuzurile alimentare, sexuale și consumul exagerat de alcool. Toate acestea cu consecințe nocive asupra sănătății. Valorile morale scad simțitor. Nu știm care va fi viitorul unei rase ocrotite de științele medicale.

Sistemul nervos al acestor noi oameni proveniți din alt mediu de viață, este mult mai fragil. Numărul bolilor psihice este în creștere. *Poate că acest dezechilibru al sistemului nervos e mai periculos pentru civilizație decât bolile infecțioase de care medicina și igiena s-au ocupat în mod deosebit.*

Ființele umane n-au crescut în același ritm cu instituțiile create de ele.

Civilizația modernă, din păcate, afirmă Alexis Carrel, nu ni se potrivește. Ea a fost construită fără o cunoaștere a adevăratei naturi și nu este făcută pe măsura noastră.

Știința n-a urmat nici un plan, dezvoltându-se conform spiritului și curiozităților savantului care a creat-o.

Fără să vrea, omul a devenit un străin în lumea pe care și-a creat-o. Viața modernă, se opune vieții spiritului.

Valoarea unei metode educative nu se poate aprecia decât după 30-40 de ani. Influența unui anumit factor asupra activităților fiziologice și mintale ale unui grup de oameni nu e cunoscută decât după trecerea unei generații. Numai dacă am urmări un mare număr de indivizi prin toate peripecțiile vieții lor, până la moarte am cunoaște, și încă cu multă aproximație, efectul pe care anumiți factori l-au avut asupra lor.

Fiecare dintre noi nu poate face singur tot, ci doar puține observații. Viața noastră e prea scurtă. Stările noastre de conștiință curg în timp, ca un râu de-a lungul unei văi. Ca și râul, suntem în același timp schimbare și permanentă.

Fără știrea noastră, figura ni se modelează, încetul cu încetul, după stările noastre de conștiință și, odată cu înaintarea în vârstă, ea reflectă imaginea din ce în ce mai exactă a sentimentelor, a aspirațiilor întregii ființe.

Figura e un rezumat al întregului corp. Ea ne arată care sunt tendințele morbide ale individului. Pentru cel ce știe să vadă, fiecare om își poartă pe față descrierea corpului și a sufletului său.

Glandele sexuale, prin secrețiile lor intensifică activitățile noastre fiziologice, mintale și spirituale. Dintre eunuci, n-au ieșit niciodată mari filozofi, savanți ori criminali.

Testicolele zămislesc: îndrăzneală, violență, brutalitate.

Ovarul la menopauză se atrofiază, iar femeia îmbătrânește.

Folosirea mâinii și a vorbirii a ajutat mult la dezvoltarea creierului. Părțile cerebrale ale mâinii, ale limbii, ale laringelui se întind pe o mare suprafață a scoarței.

Cele mai multe organe au o anumită independență – și uneori pot funcționa chiar când sunt izolate de corp.

Când un om bolnav sau sănătos simte că i se apropie moartea, primește probabil această știre de la centrul conștiinței viscerelor.

Un organ nu este limitat la suprafața lui. El se întinde tot atât de departe cât și substanțele pe care le secretă.

Corpul nostru este foarte rezistent – se obișnuiește cu toate climatele. Suportă tot atât de bine lipsa de hrană, intemperii, oboseala, munca excesivă. Omul este cel mai rezistent dintre animale, iar rasa albă, cea mai rezistentă dintre rase. Organele sale însă, sunt fragile, se rup ușor la traumatisme, iar când circulația încetează, se dezintegrează.

Corpul sănătos trăiește în tăcere – nu-l auzim și nu-l simțim.

Durerea este întotdeauna un semn de alarmă.

Oamenii civilizați degenerază în zonele tropicale.

Dacă în trecut se murea din cauza bolilor infecțioase, acum se moare din cauza celor degenerative, care sunt mai dureroase și mai trenante. Cauzele acestor boli, sunt determinate de condițiile de existență.

Atleții în general nu sunt prea inteligenți – probabil că spiritul cere, pentru a atinge cote mai înalte, anumite condiții.

Ca și inteligența, simțul moral se poate dezvolta prin educație, disciplină și voință. El este mai important decât inteligența.

Majoritatea criminalilor nu sunt în pușcării. Cei mai mulți dintre ei sunt oameni normali și unii au

chiar o inteligență superioară. Sociologii nu-i vor găsi în închisori decât pe cei care au o inteligență scăzută sau pe cei cu deficiență psihică.

Criminalitatea nu este ereditară, dacă nu se asociază cu unele afecțiuni psihice sau cerebrale.

Când leziunile glandei tiroide sunt ereditare, în familiile respective, întâlnim idioti mintal, înapoiți sau criminali.

Dintre toate glandele, testicolul are influența cea mai mare asupra calității spiritului. Marii poeți, artiștii de geniu sunt în genere puternic sexuați. Suprimarea glandelor sexuale produce modificări ale stării mentale. După extirparea ovarelor, femeile devin apatice și pierd o parte a activității lor intelectuale sau din simțul lor moral.

Ura și frica, prezente timp mai îndelungat, pot declanșa adevărate boli. Gândirea poate și ea să producă leziuni organice.

O femeie condamnată la moarte de către naziști a albit într-o singură noapte.

În societatea de astăzi, spune Alexis Carrel, cei care deosebesc binele de rău, care muncesc cinstit, care sunt prevăzători, rămân săraci, fiind socotiți drept ființe inferioare.

Savanții și artiștii, care dăruiesc prosperitate și frumusețe, trăiesc și mor săraci.

Cei care au furat, se bucură de liniște și de banii altora. Gangsterii sunt ocrotiți de politicieni și respectați de poliție.

Psihicul este mult mai fragil decât trupul. Așa se explică faptul că bolile psihice reliefează un mare defect al civilizației moderne.

Personalitatea noastră se construiește din amintirile pe care sunt grefate evenimentele fizice, chimice, fiziologice și psihologice ale vieții, asupra tuturor organelor noastre.

Uneori, organismul poate vindeca prin propriile sale mijloace o mică rană – un mic ulcer, de exemplu.

Rasele inteligente trăiesc în țări cu lumina mai slabă – cele mai puțin inteligente le întâlnim deseori în regiuni unde lumina este mai violentă și temperatura medie ridicată.

Fiecare om este o istorie, care nu se aseamănă cu a nimănu.

Ființa umană prezintă o putere de adaptare care diferă de la om la om. Cu cât personalitatea este mai de calitate, cu atât diferențele individuale sunt mai mari. Bătrânii sunt mai diferiți între ei decât copiii.

Complexitatea personalității mentale este extremă și testele psihologice nu sunt suficiente, încât nu se poate stabili o clasificare precisă a ființelor umane. Oricine nu poate face orice.

Boala e ceva personal. Ea capătă aspectul individualului. Numărul diferitelor boli e tot atât de mare ca și numărul bolnavilor.

Conștiința se supune mediului social adaptându-i-se. Modul de adaptare depinde de constituția individuală. Ne putem integra mediului nostru adaptându-ne lui, sau, când n-o putem face, sustrăgându-ne. Sunt indivizi care neputându-se adapta și neobținând de la societate ceea ce doreau, recurg la crimă, sau se sinucid.

Atitudinea naturală a ființei umane față de lume și de semenii săi este lupta. Conștiința răspunde vitregiei mediului printr-o efortare îndreptată împotriva acestuia. Astfel se dezvoltă inteligența, șiretenia, atenția voluntară, dorința de a învăța, voința de a munci, de a stăpâni, de a domina. Pasiunea de a cuceri îmbracă aspecte felurite, după oameni și mediu. Ea împinge omul la bogăție și la moarte, la eroism și la crimă, și niciodată la fericire.

Munca este un mijloc eficace de a suporta condițiile vitrege ale mediului, mai mult decât alcoolul sau drogurile de orice fel.

Iluziile și speranța sunt și ele un mijloc puternic de adaptare. Dar cea mai mare nenorocire pe care civilizația științifică a adus-o oamenilor, este lipsa de activitate.

Mulți oameni nu se adaptează niciodată la grupul lor social. Dintre aceștia, foarte mulți au tulburări psihice.

Efortul este necesar pentru dezvoltarea în bune condiții ale individului. Lipsa de exercițiu duce la atrofierea inteligenței și a simțului moral.

Ființa umană se acomodează cu nefolosirea sistemelor sale viscerale numai prin degenerare.

Adaptarea determină modificări ale tuturor sistemelor organice. Corpul răspunde schimbărilor mediului exterior prin declanșarea celor mai multe dintre activitățile sale.

Obișnuința cu intemperiiile, lipsa de somn, oboseala, foamea, stimulează toate procesele fiziologice. Puterea adaptativă, crește prin exercițiu.

Civilizația științifică a suprimat efortul și răspunderea morală. Efortul mușchilor a fost înlocuit prin mașini. Suprimând efortul muscular zilnic, am suprimat fără să bănuim exercițiul neîncetat în care sunt antrenate sistemele noastre viscerale.

În viața primitivă, oamenii erau supuși la perioade de post. Toate religiile au insistat asupra necesității postului. Lipsa de hrană produce mai întâi senzația de foame, uneori o anumită stimulare nervoasă și mai târziu o stare de slăbiciune. Dar postul mai determină și unele fenomene ascunse, care sunt mult mai importante. În timpul postului, toate organele își sacrifică propria lor substanță,

pentru a menține integritatea mediului interior și a inimii.

Lipsa somnului pune de asemeni în mișcare organe a căror vigoare se dezvoltă prin exercițiu.

În concluzie, felul de viață impus de civilizația științifică modernă a scos din uz mecanisme a căror activitate fusese neîntreruptă timp de milenii la ființele umane.

Toate aparatele noastre anatomice reacționează împotriva lumii noastre exterioare, în sensul cel mai favorabil pentru existența noastră.

Omul atinge cea mai înaltă dezvoltare a sa dacă e supus la intemperii, dacă e lipsit de somn, sau doarme mai mult, dacă hrana lui e când abundentă, când puțină. Trebuie să-și exerseze și mușchii, să se ostenească, să se odihnească, să lupte și să sufere, să fie uneori fericit, să iubească și să urască, să-și încordeze și să-și destindă voința, să lupte împotriva semenilor sau a sa însuși. El este făcut pentru acest mod de existență. Se știe cât sunt de rezistenți fizic și moral cei care în copilărie au fost expuși unei discipline inteligente, care au îndurat uneori lipsuri și s-au obișnuit cu condiții neprielnice. Funcțiile adaptative nu pot fi lăsate nefolosite, fără riscuri.

Legea efortului trebuie folosită. Indivizii și rasele care nu respectă aceste reguli plătesc cu degenerescența.

Valoarea ființelor umane scade întotdeauna când sistemele adaptative se atrofiază.

Trebuie să formăm oameni moderni, care au nevoie de echilibru nervos, de inteligență, de rezistență la oboseală și de energie morală, mai mult decât de putere musculară. Aceste calități nu se pot realiza fără efort și luptă.

Se pare că nimeni nu se poate acomoda cu agitația neconținută, cu alcoolismul, cu excesele sexuale precoce, cu zgomotul, cu aerul poluat și alimentele necorespunzătoare.

De aceea, în toate aceste situații trebuie modificat modul de viață și mediul. Fiecare schimbare a mediului provoacă un răspuns al tuturor organelor noastre.

Indivizii se deosebesc unii de alții prin trăsăturile feței, prin gesturi, prin mers, prin caracterele lor morale și intelectuale. *Printre ființele umane care s-au succedat pe pământ n-au fost două a căror constituție chimică să fi fost identică.*

Fiecare dintre noi reacționează în felul lui la evenimentele din lumea exterioară, la frig, la căldură, la atacurile microbiene sau la primejdie, având o putere diferită de adaptare.

Celulele și umorile sunt înzestrate cu memorie.

Fiecare boală, fiecare agresiune microbială sau virală ne modifică neconținut. Mecanismele adaptative

care ne apără împotriva microbilor sau a virusurilor variază la fiecare individ în parte. Boala capătă aspectul individului și de aceea trebuie făcută o deosebire precisă între ființa umană bolnavă descrisă în tratatele de medicină și bolnavul concret, care trebuie studiat, liniștit și vindecat. De aceea, trebuie să se țină seama de natura omului, de unicitatea lui, fiindcă fiecare individ se dezvoltă după regulile lui proprii, după calitatea specifică a țesuturilor sale.

Trebuie să cunoaștem trecutul unui individ, pentru a-i putea prevedea viitorul. Părinții cu lues, alcoolici sau morfinomani pot zămisli copii deficienți, care plătesc toată viața viciile părinților.

Nu ne putem acomoda cu mediul creat în jurul nostru de tehnologie, fără să degenerăm.

O problemă interesantă este aceea de a face o alegere în mulțimea oamenilor civilizați. Voi expune în continuare felul cum a considerat Alexis Carrel, rezolvarea acestei probleme:

„Nu putem împiedica reproducerea celor slabi, care nu sunt nici nebuni, nici criminali, nici suprima copiii de proastă calitate, dar avem un singur mijloc de a împiedica predominanța dezastruoasă a celor slabi și anume dezvoltarea celor tari. Folosul e cu mult mai mare dacă ne ocupăm de creșterea copiilor dotați. Numai întărind pe cei tari, vom da un ajutor efectiv celor slabi. Mulțimea profită întotdeauna de invențiile elitei și de instituțiile create de ea. În loc de a căuta să nivelăm, ca astăzi, inegalitățile organice și mintale, le vom accentua pe ale celor tari, creând astfel oameni mai puternici. Trebuie să renunțăm la ideea primejdioasă de a micșora pe cei tari și de a înălța pe cei slabi, răspândind astfel mediocritatea. Trebuie să căutăm printre copii, pe cei care au potențialități înalte și să le dezvoltăm cât mai bine.“

Pentru viața normală, țesuturile și mintea sănătoasă sunt absolut necesare. Aproape toate nenorocirile omului se datorează constituției lui organice și mintale și într-o mare măsură eredității lui. De fapt cei care poartă o povară a eredității, ar trebuie să nu se căsătorească.

Societatea modernă trebuie să ridice prin toate mijloacele rasa umană. Energia morală, echilibrul nervos, rezistența organică cresc la oamenii expuși la intemperiiile naturii.

O fugă determină eliminarea unei cantități mari de acizi produsă de mușchi și eliminată în sânge. Postul mobilizează proteinele și lipidele din organe. Setea golește țesuturile de apă. Iar prin trecerea de la cald la frig și de la frig la cald ne pun în mișcare mecanismele complexe care hotărăsc temperatura corpului.

Suferința fizică e mai ușor de îndurat, dacă întovărășește un succes după o muncă îndelungată. Chiar și moartea poate părea surâzătoare, dacă se leagă de o mare aventură, de frumusețea sacrificiului sau de iluminarea sufletului care-l invocă pe Dumnezeu.

Ființele umane în calitatea lor de indivizi nu pot fi crescute de-a valma, iar școala nu poate înlocui educația dată de familie.

Se pare că organizația modernă a afacerilor și producția în masă nu se împacă cu dezvoltarea ființei umane. Dacă e așa, atunci civilizația modernă trebuie sacrificată și nu omul.

Materialitatea brutală a civilizației noastre, spune autorul, pe lângă faptul că stă împotriva avântului inteligenței, strivește pe cei afectivi, blânzi, slabi, singuratici, pe cei care iubesc frumosul, care caută în viață altceva decât bani, al căror rafinament se împacă greu cu vulgaritatea existenței moderne.

În ultima parte a lucrării, în cuprinsul capitoului intitulat Dezvoltarea personalității afirmând că scopul suprem al civilizației este dezvoltarea personalității umane, face propunerea inadmisibilă din punct de vedere etic, de euthanasiere a indezirabililor.

Pentru lămurirea cititorului acestei expuneri, consider necesar să redau afirmațiile lui Alexis Carrel, exact cum sunt ele prezentate în lucrare. „Mai este și problema nerezolvată a mulțimii nefârșite de deficienți și de criminali. Aceștia apasă ca o povară uriașă asupra populației sănătoase. Costul închisorilor și al azilelor de alienați, al apărării publicului împotriva tâlharilor și a nebunilor a ajuns după cum știm, uriaș. Națiunile civilizate fac o efortare copilăroasă de a păstra în viață ființe nefolositoare și dăunătoare. Anormalii împiedică dezvoltarea celor normali. Această problemă trebuie privită neapărat, fățiș. De ce nu s-ar purta societatea într-un chip mai economic cu tâlharii și cu nebunii? Cum poate face acest lucru? De bună seamă, nu clădind închisori mai mari și mai confortabile. După cum nici sănătatea nu va fi mai înfloritoare mulțumită unor spitale mai mari și mai științifice. Nu vom stârpi nebunia și crima decât printr-o mai bună cunoaștere a omului prin Eugenism, prin schimbări ale educației și ale condițiilor sociale. Dar până atunci, trebuie să ne ocupăm de criminali într-un mod efectiv. Poate că ar fi bine să suprimăm închisorile. Ele ar putea fi înlocuite cu instituții mult mai mici și mai puțin costisitoare. Dacă criminalii mai puțin periculoși ar fi pedepsiți cu biciul sau cu vreun alt mijloc mai științific, urmat de o scurtă ședere în spital, ordinea ar fi probabil de ajuns asigurată. Cât despre ceilalți, cei care au ucis, care au prădat cu

arma în mână, care au răpit copii, care au jefuit pe cei săraci, care au înșelat cu nerușinare încrederea publicului, un așezământ de Euthanasiere înzestrat cu un gaz potrivit ar îngădui pedeapsa lor într-un chip omenesc și puțin costisitor. Acest tratament, n-ar putea fi aplicat și nebunilor care au săvârșit acte criminale? Nu trebuie să pregetăm de a organiza societatea modernă în vederea individului sănătos. Sistemele filozofice și prejudecățile sentimentale trebuie să dispară în fața acestei necesități. În definitiv, scopul suprem al civilizației, e dezvoltarea personalității umane“.

Dar tot spre surprinderea noastră, constatăm că și alte personalități ale vremii cum a fost biologul și umanistul Jean Rostand, recomanda și el Eugenismul, sub o formă lipsită de violență, aprobând scrierile lui Alexis Carrel, ca și legea nazistă din 1933 care prevedea sterilizarea persoanelor atinse de unele forme de boli psihice.

În Franța, Alexis Carrel a aderat la Partidul Popular Francez de nuanță fascistă. În 1941, Mareșalul Petain îl numește „regent“ al Fundației franceze pentru studiul problemelor umane.

La eliberarea Parisului, în 1944, Alexis Carrel este reținut la domiciliul său de o criză cardiacă. El a fost una dintre primele personalități vizate de guvernul provizoriu al Republicii, însă s-a aflat sub protecția americanilor. A fost suspendat din funcțiile sale, iar Fundația a fost desființată în luna august 1944.

La data de 5 noiembrie 1944 Alexis Carrel încetează din viață la domiciliul său din Paris.

După un timp de uitare, rolul și personalitatea lui Alexis Carrel au fost din nou subiecte de discuție pentru posteritate, când Bruno Megret îl citează în 1991 ca pe primul ecologist adevărat al Franței.

Pozițiile eugeniste ale savantului par, după ultimele retrospective, complice ale rasismului nazist, foarte distanțate de ideile moderne.

Facultatea de Medicină din Lyon i-a purtat numele până în anul 1996, când la ordinul au-

torităților a fost rebotezată cu numele altui mare savant Rene Laennec. Tot în acel an, multe municipalități, dar nu toate, au rebotezat și ele străzile care-i purtau numele.

Și totuși, profesorul Rene Kuss, membru al Academiei de Chirurgie, vechi președinte al Societății franceze de transplant, afirmă: „A-i reproșa lui Alexis Carrel că a fost inițiatorul camerelor de gazare folosite de naziști, nu este decât o escrocherie istorică“.

Citind cartea Omul ființă necunoscută a lui Alexis Carrel acum, după mai bine de șaptezeci de ani de la apariție, constatăm cu surprindere că majoritatea informațiilor întâlnite în lucrare sunt la fel de actuale.

Civilizația modernă pe care a construit-o știința nu ni se potrivește, pentru că așa cum spune autorul, s-a născut dintr-o rătăcire a rațiunii noastre, mai înainte de a ne fi cunoscut pe noi înșine.

Acum, știm mecanismele ascunse ale activităților fiziologice și psihice ale omului și suntem conștienți că am călcat legile naturii umane, pentru care ne primim pedeapsa.

Mediul, pe care l-am modificat brutal și continuăm s-o facem se răzbună și el fără milă.

Să fi ajuns, oare, civilizația noastră modernă la începutul declinului?

Vom ști noi oare să folosim cunoașterea acumulată și cu ajutorul aceleiași științe bazate pe o tehnică și un sistem informațional extrem de evolute, să putem ieși din impasul în care ne aflăm?

Într-o lume în care totul curge cu o viteză amețitoare, sfidând posibilitățile de adaptare ale omului la noul mediu creat și în care fenomenul globalizării a îmbrățișat planeta cu legi încă necunoscute pe deplin, orice este posibil.

Omul, „ființă necunoscută“, cum a numit-o pe bună dreptate Alexis Carrel, va continua să-și ascundă tainele, rămânând poate cea mai de nepătruns enigmă a naturii.